

Rozhodnutí Krajského soudu v Žilině ze dne 25.09.1959, sp. zn. Co 1948/58, ECLI:CZ:KSZA:1959:CO.1948.1958.1

Číslo: 22/1960

Právní věta: V záujme zaistovania rozvoja poľnohospodárskej výroby a zamedzenia úbytku pracovníkov v poľnohospodárstve môže byť pracovný pomer roľníka, zamestnaného mimo jeho hospodárstvo v inom odvetví, zrušený. K takémuto opatreniu nemôže dojsť u rodinných príslušníkov roľníka, ktorí sú zamestnaní mimo tohto hospodárstvo. Roľník ani jeho rodinný príslušník nemôžu však byť daní bez ich súhlasu na neplatenú dovolenku v pracovnom pomere.

Soud: Krajský soud v Žilině

Datum rozhodnutí: 25.09.1959

Spisová značka: Co 1948/58

Číslo rozhodnutí: 22

Číslo sešitu: 3

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Pracovní poměr

Předpisy: 50/1955 Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 22/1960 sb. rozh.

V záujme zaistovania rozvoja poľnohospodárskej výroby a zamedzenia úbytku pracovníkov v poľnohospodárstve môže byť pracovný pomer roľníka, zamestnaného mimo jeho hospodárstvo v inom odvetví, zrušený. K takémuto opatreniu nemôže dojsť u rodinných príslušníkov roľníka, ktorí sú zamestnaní mimo tohto hospodárstvo.

Roľník ani jeho rodinný príslušník nemôžu však byť daní bez ich súhlasu na neplatenú dovolenku v pracovnom pomere.

(Rozhodnutie Krajského súdu v Žiline z 25. septembra 1959, Co 1948/58.)

Žalobkyňa, zamestnaná ako výčapníčka, bola žalovaným podnikom daná na neplatenú dovolenku z toho dôvodu, aby presvedčila svojho otca, malého roľníka, o vstupe do JRD. Nakoľko sama s neplatenou dovolenkou nesúhlasila a bola ochotná a pripravená vykonávať práce pre žalovaný podnik, uplatnila žalobou nárok na mzdu podľa § 7 zák. č. 244/1922 Zb. za dobu neplatenej dovolenky, tj. od 14. marca 1958 do 1. apríla 1958.

Ľudový súd v Žiline žalobe vyhovel a uznal žalovaný podnik povinným zaplatiť žalobkyni z titulu mzdy podľa § 7 zák. č. 244/1922 Zb. sumu 646,20 Kčs. V svojom rozhodnutí zastával stanovisko, že s rodinným príslušníkom roľníka môže byť pracovný pomer zrušený, tento však nemôže byť daný bez jeho súhlasu na neplatenú dovolenku v pracovnom pomere.

Krajský súd v Žiline rozsudok súdu prvej stolice potvrdil.

Odôvodnenie:

Jedným z hlavných úkolov národných výborov (ich výkonných orgánov) je starostlivosť o zaistovanie a zvyšovanie poľnohospodárskej výroby. Predpokladom úspešného plnenia tohto úkolu je zabezpečiť, aby bolo využité veškeré pôdy spôsobilé k poľnohospodárskemu obrábaniu a aby na tejto pôde bolo riadne hospodárené. Vládne nariadenie č. 50/1955 Zb., o niektorých opatreniach k zaisteniu poľnohospodárskej výroby, poskytuje národným výborom (ich výkonným orgánom) účinná a spoľahlivú pomoc v starostlivosti pri zaistovaní a zvyšovaní poľnohospodárskej výroby.

Na prevedenie citovaného vládneho nariadenia vydalo Ministerstvo pôdohospodárstva smernice z 11. apríla 1956 č. 100.521/56-003, por. č. 65 Zbierky instrukcií pre výkonných orgánov národných výborov z r. 1956, v ktorých zaistuje tiež obhospodarovanie pôdy roľníkov zamestnaných mimo ich hospodárstvo (čl. 6 cit. smerníc). V záujme zabezpečenia poľnohospodárskej výroby na hospodárstve malých a stredných roľníkov, ktorí neobstarávajú riadne obrábanie na svojej pôde z toho dôvodu, že sú zamestnaní mimo svoje hospodárstvo v iných odvetviach a nevenujú sa plne hospodáreniu na ich pôde, môže byť potom, čo presvedčovacia práca o povinnosti týchto roľníkov starať sa o riadne obhospodarovanie pôdy a plniť výrobné a dodávkové úkoly, sa nestretla s úspechom, použité možnosti uvoľnenia roľníka pre trvalú prácu v jeho hospodárstve (čl. 6 ods. 2 cit. smerníc). Podmienkou je, že ide o roľníka, teda osobu, ktorá pracuje alebo pracovala v poľnohospodárstve, ďalej že roľník má v obci, v ktorej má pôdu, trvalý pobyt a prevádzkové zariadenie (menovite živý a mŕtvy inventár), že hospodárstvo roľníka má dostatočnú výmeru pôdy, aby mohlo zaistiť obživu roľníka a jeho rodiny a že otázka uvoľnenia roľníka zo zamestnania bola prejednaná spôsobom uvedeným v článku 6 ods. 2 cit. smerníc, tj. menovite prejednané s roľníkom, s vedením závodu (úradu) a jeho odborovou organizáciou.

Ustanovenie čl. 6 ods. 2 cit. smerníc sa však nevzťahuje na žalobkyňu, nakoľko išlo o dcéru roľníka, zamestnanú mimo hospodárstvo jej otca a tiež trvale okrem toto hospodárstvo bývajúcu, ktorá mala len svojho otca presvedčiť o vstupe do JRD. Už vzhľadom na ustanovenie čl. 6 ods. 3 bola preto z dosahu citovaných smerníc vylúčená, čo pravdaže súd prezrel, ak došiel k záveru, že s rodinným príslušníkom roľníka môže byť pracovný pomer zrušený.

Účelom ustanovenia čl. 6 cit. smerníc je potom zabezpečiť poľnohospodársku výrobu na hospodárstve malých a stredných roľníkov, ktorí neobstarávajú riadne obrábanie na svojej pôde z toho dôvodu, že sú zamestnaní mimo svoje hospodárstvo v iných odvetviach a nevenujú sa plne hospodáreniu na ich pôde. Tento účel sa pravdaže nekryje s účelom sledovaným v súdnej veci, ktorým bolo presvedčovanie rodinných príslušníkov o vstupe do JRD.

Ostatne jedným zo základných princípov získavania členov do JRD je zásada presvedčovania a zásada dobrovoľnosti. Len takí členovia JRD pracujú v JRD dobre, ktorí sú skutočne presvedčení o správnosti socializácie dediny cestou združstevňovania. Preto akékoľvek formy nátlaku na roľníkov, aby do JRD vstúpili, sú neprípustné a sú politicky škodlivé. Tých roľníkov, ktorí doteraz do JRD nevstúpili, treba trpezlivo, avšak účinne presvedčovať o jedine správnom rozhodnutí: vstúpiť do družstva. V tom zmysle tiež čl. 3 ods. 1 cit. smerníc uvádza ako jeden zo spôsobov opatrení, ktoré sú povinné urobiť národné výbory a ich výkonné orgány k zaisteniu riadneho hospodárenia a poľnohospodárskej výroby na pôde malých roľníkov pomoc presvedčovaním o prednostiach a výhodách socialistickej

družstevnej výroby a získavanie do založeného už JRD.

S rodinnými príslušníkmi roľníka, ktorí sú zamestnaní mimo hospodárstvo, nielen že pracovný pomer nemôže byť podľa cit. smerníc zrušený, ale títo nemôžu byť daní ani na neplatenú dovolenku v pracovnom pomere. V tom smere nemajú ustanovenia ani citované smernice - ktoré okrem prípadu uvoľnenia zo zamestnania pre trvalú prácu v poľnohospodárstve nepoznajú iný spôsob opatrení zasahujúcich do pracovného pomeru roľníka, menovite potom nepripúšťajú možnosť dania roľníka na neplatenú dovolenku - ani platné pracovneprávne predpisy (napr. zákon č. 3/1954 Zb. v znení predpisov tento zákon pozmeňujúcich a doplňujúcich), ktoré nepoznajú neplatenú dovolenku, a to menovite nie bez súhlasu zamestnanca. Zákon č. 3/1954 Zb. sám zaviedol len dovolenku na zotavenie, avšak aj za tú patrí zamestnancovi riadna mzda. Ustanovenia zmlúv, či už individuálnych alebo kolektívnych, pokiaľ ide o vlastný nárok na dovolenku a jej rozsah, sú vylúčené (§ 16 ods. 1 zák. č. 3/1954 Zb.).

Ináč neplatenú dovolenku, tj. dovolenku bez nároku na mzdu, je možné pripustiť len v tých prípadoch, kedy zamestnanec sám (a pravdaže tiež závodný výbor ROH) s neplatenou dovolenkou súhlasí. Tým dochádza len k inej úprave pracovného pomeru, nie však k jeho zrušeniu. Zamestnancovi potom pravdaže nepatrí nárok na mzdu (§ 7 zák. č. 244/1922 Zb.).

V súdnej veci však išlo o danie na neplatenú dovolenku zamestnankyne, ktorá sama s týmto opatrením nesúhlasila; otázka jej dania na neplatenú dovolenku nebola tiež prejednaná so závodným výborom ROH (zák. č. 37/1959 Zb.).

Podmienky ustanovenia § 7 zák. č. 244/1922 Zb. boli splnené. Žalobkyňa bola ochotná konať prácu pre žalovaný podnik a nedošlo na jej strane k úmyselnému zameškaniu práce, tj. žalobkyňa nemohla bez vlastného zavinenia (porov. rozh. č. 28/1957 a č. 104/1958 Zbierky rozh. čs. súdov) ani prechodne vykonávať primerané zamestnanie. Prislúcha jej preto mzda podľa cit. ustanovenia za čas, kedy bola na neplatennej dovolenke.

Súd posudzoval žalobný nárok triedne. Aj v pracovných sporoch je vždy súčasťou skutočného stavu veci triedna stránka a je potrebné z hľadiska materiálnej pravdy, aby boli zistené skutočnosti potrebné pre politicky správne určenie triednej príslušnosti účastníkov (porov. Smernice Najvyššieho súdu č. Pls 4/58 a rozh. č. 24/59 Zb. rozh. čs. súdov). V tom smere bolo zistené, že žalobkyňa pracovala celý rad rokov ako robotníčka a v poslednom čase pracuje ako výčapníčka. Je nemajetná, odkázaná len na svoj zárobok. Jej pracovná morálka bola vždy dobrá. Zapojila sa tiež do socialistického súťaženia na pracovisku. Poznanie triednej príslušnosti žalobkyne bolo pravdaže len súčasťou celého interpretačného a aplikačného procesu súdu v súdnej veci, v ktorom súd prizeral ku všetkým okolnostiam prípadu, ku konkrétnej spoločenskej situácii, v ktorej pracovný vzťah vznikol a trvá, k ekonomickému a vôbec k spoločenskému cieľu tohto vzťahu a v neposlednom rade aj k postaveniu subjektov tohto vzťahu v spoločnosti, teda aj k triednej príslušnosti účastníkov.